
KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2
MØRE OG ROMSDAL

Neset kommune

Overordna analyse Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019

Behandling av plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

Forslag utarbeidet av Kommunerevisjonsdistrikt 2 leveres kontrollutvalget 20.9.2016
Kontrollutvalget i Neset kommune behandler planen i sak xx/ 2016 i møte 4.10.2016
Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon i sak xx/ 2016 i møte xx.xx.2016

Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal er interkommunalt selskap etter kommune-loven § 27. Eiere er kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Neset, Rauma, Sunndal og Vestnes. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for eierkommunene og har i dag fem revisorer. Selskapet har hovedkontor i Molde.

Utkast til overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon ble våren 2016 utarbeidet av Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal ved Einar Andersen og Anny Sønderland.

Innholdsliste

INNHOOLDSLISTE.....	3
1 INNLEDNING	4
1.1 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON	4
1.2 HVA ER FORVALTNINGSREVISJON.....	4
1.3 FRAMGANGSMÅTE OG METODE	5
1.4 GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT 2008-2015	6
1.5 KORT OM NESSET KOMMUNE	6
2 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON.....	8
3 OVERORDNA ANALYSE	9
3.1 PLAN- OG STYRINGSSYSTEM.....	9
3.2 OMSTILLING	12
3.3 BRUKERMEDVIRKNING.....	14
3.4 ETIKK OG ÅPENHETSKULTUR.....	14
3.5 KOMPETANSE OG REKRUTTERING.....	16
3.6 ARBEIDSMILJØ, SYKEFRAVÆR OG HELTIDSKULTUR.....	17
3.7 BARN OG UNGE.....	18
3.8 HELSE OG OMSORG.....	20
3.9 FLYKTNINGER	21
4 VEDLEGG	23
VEDLEGG 1: BEFOLKNING.....	23
VEDLEGG 2: NØKKELTALL FOR NESSET KOMMUNE (KOSTRA)	25
VEDLEGG 3: KOMPETANSE – TJENESTEMOTTAKERE - FRAMSKRIVNING	27
VEDLEGG 4: BARN OG UNGE	30
VEDLEGG 5: HELSE OG OMSORG	31
VEDLEGG 6: SYKEFRAVÆR	32
VEDLEGG 7: «UTGIFTSBEHOV», KOMMUNENES FRIE INNTEKTER, KOMMUNEBAROMETER	33
VEDLEGG 8: NYTT INNTEKTSSYSTEM.....	35

1 Innledning

1.1 Plan for forvaltningsrevisjon

Kommunestyret skal minst én gang i valgperioden vedta en **plan for forvaltningsrevisjon**. Det er kontrollutvalget som har ansvaret for at det utarbeides en slik plan og har innstillingsrett til kommunestyret. Det skal gjennomføres en **overordnet analyse** av kommunes virksomhet som grunnlag for utarbeidelse av planen. Den overordnede analysen skal gi svar på hvilke område det er knyttet størst risiko til, og hvilke områder det er mest vesentlig for kontrollutvalget å undersøke. Kontrollutvalget i Neset kommune bestilte i sak 36/15 i møte 9.12.2015 en overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.

Plan for forvaltningsrevisjon framgår av kapittel 2 og overordna analyse framgår av kapittel 3.

1.2 Hva er forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er del av kommunestyrets tilsyn med kommunens forvaltning (kommunens egenkontroll). Forvaltningsrevisjonens rolle framgår i veileder utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (*Kontrollutvalgsboken*):

- undersøke om kommunens virksomhet skjer i tråd med gjeldende lover og regler og kommunens egne planer og vedtak
- et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget kan bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig
- et redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen

Forvaltningsrevisjon skal fungere som en kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen, og i tillegg legge til rette for forbedring og utvikling. God dialog og samhandling med administrasjonen vektlegges.

På bakgrunn av plan for forvaltningsrevisjon vedtatt av kommunestyret bestiller kontrollutvalget rapporter fra kommunerevisjonen. Kontrollutvalget sender rapportene til videre behandling i kommunestyret. Det er kommunestyret som fastsetter hvordan rapportene skal følges opp.

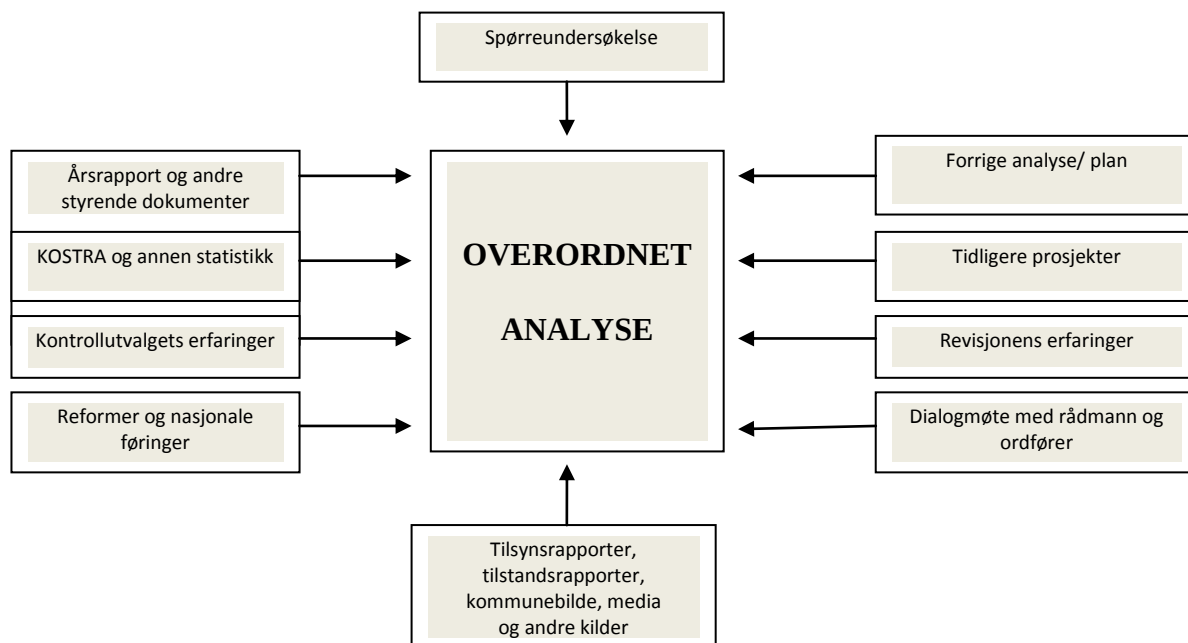
Forvaltningsrevisjon er en form for revisjon av offentlig virksomhet som i [kommuneloven § 77](#) blir definert som *systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger*.

I [forskrift om revisjon](#) § 7 blir ulike typer undersøkelser som kan være aktuelle i forvaltningsrevisjon, omtalt:

- a) Vedtaksoppfølging: om forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- b) Effektivitet og måloppnåelse: om forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) Regeletterlevelse, om regelverket etterleves,
- d) Styringsverktøyenes hensiktsmessighet: om forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) Administrasjonens saksbehandling: om beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) Resultat av kommunens tjenesteproduksjon: om resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/ eller om resultatene for virksomheten er nådd.

1.3 Framgangsmåte og metode

Den overordnede analysen er basert på modellen presentert i figuren under. Modellen viser ulike kildene som er brukt, i noe varierende grad. Sentralt i dette arbeidet har vært gjennomføringen av en spørreundersøkelse sendt til sentrale ledere, tillitsvalgte, politikere, elderrådet m.m. Revisjonen har også hatt samtaler med ordfører og rådmann/ administrasjonssjef.



Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon er ikke ment å gi et uttømmende bilde av utfordringer i kommunen. Dokumentet peker på noen forhold der kommunen kan ha utfordringer eller utviklingspotensial som det er viktig at kontrollutvalget har fokus på. De enkelte punktene er vurdert av kommunerevisjonen, og gir ikke en fasit på situasjonen i kommunen.

I spørreundersøkelsen blir mange av de samme tema vektlagt av flere kommuner. Alle innspillene i spørreundersøkelsen er ikke hensyntatt, men revisjonen har sammenstilt alle svarene og vil nytte dette som bakgrunnsinformasjon i det løpende arbeidet med revisjon av kommunene. Nedenfor følger noen utfordringer som kom fram i spørreundersøkelsen i Neset kommune. Noen av disse har vært sentrale ved valg av tema i denne rapporten:

• planarbeid og gjennomføring • saksbehandling og oppfølging av vedtak • brukermedvirkning • omdømme og tillit • kvalitet på tjenestene • kompetanse, rekruttering • samme person skal rekke over «alt» • ledelse – oversikt over lover, reglement etc.	• omstilling • ny kommunestruktur • sykefravær • tekniske tjenester • rutiner, internkontroll og avvikshåndtering • økonomi – lånegjeld • befolkningsnedgang
--	--

Det var forholdsvis få svar fra Neset kommune. I analysen er det også redegjort for generelle utfordringer for kommunene. Denne teksten er til en viss grad felles for de ni kommunene der kommunerevisjonen utarbeider analyse.

Overordnet analyse skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Vesentlighet og risiko kan knyttes til en rekke ulike perspektiver for eksempel bruker, befolkning, samfunn, miljø, organisasjon, ansatte, økonomi.

I analysen vises det til ulike statistikker. Det mest sentrale er KOSTRA, som står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen og prioriteringer i kommuner. Sammenligningene må brukes med varsomhet, og må sees i sammenheng med prioritering og behov i den enkelte kommune. Vedlegg 2 og 7 gir oversikt over KOSTRA-tall, utgiftsbehov (beregnet i inntektssystemet) og kommunens frie inntekter.

Kontrollutvalget i Nesset kommune i forrige periode gav i møte 2015 innspill til arbeidet med analyse og plan for forvaltningsrevisjon. Et foreløpig utkast ble drøftet av nytt kontrollutvalg i møte 13.6.2016 sak 16/16.

1.4 Gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt 2008-2015

Følgende prosjekt er gjennomført i perioden 2008-2015:

2015 Selskapskontroll Nesset Kraft AS*	2011 Refusjon av sykepenges
2015 Samhandlingsreformen	2010 Barnevern
2014 Barnevernsamarbeid	2009 Offentlige anskaffelser
2013 Vedlikehold av kommunale bygg	2008 Saksbehandlingsrutiner

*Kontroll av Nesset Kraft AS ble gjennomført som en kombinasjon av selskapskontroll og forvaltningsrevisjonsprosjekt

Rapportene er tilgjengelig på: nkrf.no/forvaltningsrevisjonsregister.

I plan for forvaltningsrevisjon i perioden 2012 til 2015 prioriterte kommunestyret i Nesset kommune følgende prosjekter:

- Byggeprosjekter/Vedlikehold av kommunale bygg
- Samhandlingsreformen
- KOSTRA - bruk av funksjoner
- Legevaktsamarbeidet

1.5 Kort om Nesset kommune

Kommunens mål framgår av kommuneplanen 2012-2020:

- Kommunens mål i kommuneplanperioden er å snu befolkningsnedgangen, stabilisere folketallet og legge til rette for vekst gjennom å fortsette å framstå som en attraktiv bokommune med gode kommunale tjenestetilbud, et desentralisert bosettingsmønster og en aktiv næringspolitikk gjennom satsing på lokalt entreprenørskap og vekst i næringslivet.

Hovedmål for kommunen som tjenesteprodusent, er at Nesset kommune skal ha:

1. God kvalitet på tjenestene
2. Motiverte medarbeidere
3. God økonomistyring
4. Helhetlig og langsiktig planlegging
5. Effektiv og rasjonell drift gjennom bruk av IKT
6. God utnyttelse og bruk av kommunale bygg, samt et godt vedlikehold

Kommunen hadde 2970 innbyggere per 1.1.2016. Neset kommune har en demografisk sårbarhet, og framskrivninger av folketallet viser en nedgang, se vedlegg 1.

I Årsrapport 2015 blir det pekt på at ekstra fokus på konkrete tiltak for økt bosetting og flere arbeidsplasser i hele kommunen fortsatt er nødvendig, uavhengig av utfallet av kommunereformen.

Kommunens plassering på kommunebarometeret 2016 var 269, en nedgang på 136 fra året før, se vedlegg 7.

Kommunen hadde per 31.12.2015 241 årsverk og 324 ansatte. Rådmannens strategiske ledergruppe består av rådmann, assisterende rådmann, personalsjef og økonomisjef.

Kommunens organisering:

- Rådmann – ass. rådmann
- Stab / støtte Personal, økonomi, IKT
- Barnehager i Neset
- Teknisk, samfunn og utvikling
- Helse og omsorg
- NAV Kommunal del
- Eidsvåg barne- og ungdomsskole
- Servicekontoret i Neset
- Indre Neset barne- og ungdomsskule

For nærmere informasjon om kommunen vises det til Årsrapport 2015, Årsbudsjett 2016/Økonomiplan 2016-2019 og [kommunens hjemmeside](#).

2 Plan for forvaltningsrevisjon

Revisjonen har valgt å peke på aktuelle tema uten prioritering og uten å foreslå detaljerte problemstillinger. Siden dette er en fireårsplan kan det være en fordel med en viss fleksibilitet slik at kommunen/ kontrollutvalget kan velge tidsaktuelle tema og problemstillinger for forvaltningsrevisjon.

Følgende tema er særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- **Plan- og styringssystemet herunder**
 - helhetlig planlegging, oppfølging, rapportering
 - kvalitetssystem – internkontroll
 - offentlig anskaffelser/innkjøp
- **Kompetanse og rekruttering herunder**
 - kompetanseplanlegging og oppfølging av planer
- **Barn og unge herunder aktuelle områder**
 - frafall/utenforskap
- **Helse og omsorg herunder**
 - psykisk helse og rus, hjemmetjenester
- **Brukermedvirkning herunder**
 - brukermidvirkning på individ og systemnivå
- **Arbeidsmiljø herunder**
 - heltidskultur
 - sykefraværsoppfølging herunder turnuspersonell og personell i barnehage

Følgende tema kan også være aktuell for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- **Omstillingsprosesser herunder**
 - kommunesammenslåing
- **Etikk og åpenhetskultur herunder**
 - oppfølging av etiske retningslinjer

Integrering av flyktninger kan eventuelt være aktuelt om kommunen skal bosette flere flyktninger.

Ved prioritering av aktuelle prosjekt har kommunerevisjonen også tatt hensyn til hvilke risiko- og vesentlighetsområder kommunen selv har stort fokus på og arbeider med. Det vil være mindre aktuelt å gå inn på disse områdene.

Revisjonen viser til overordna analyse i neste kapittel for detaljer og bakgrunn.

3 Overordna analyse

3.1 Plan- og styringssystem

Kommunelovens formål gir viktige føringer for kommunene når det gjelder effektivitet, bærekraftig utvikling, tillit og etikk.

Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. (kommuneloven, forvaltningsloven)

Formålsbestemmelsen i Kommuneloven § 1 lyder: «Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. Loven skal også legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.»

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er **forsvarlig utredet**, og at vedtak blir iverksatt.

For å sikre god styring er det sentralt at plan- og styringssystemet er hensiktsmessig. Det skjer utviklingsarbeid i kommunene knyttet til plan og styringssystemet inklusiv internkontroll. Dette er et vesentlig område som også blir vektlagt i svarene i spørreundersøkelsen.

Det er mange krav og forventninger knyttet til kommunens planlegging. Eksempler på krav/forventninger knyttet til planlegging i kommuner:

- Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.
- Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver. Kommunestyrets prioriteringer, målsettinger og premisser skal komme tydelig fram.
- Barn og unges interesser skal ivaretas.
- Kommunene skal ha oversikt over folkehelseutfordringene i kommunen og fastsette mål og strategier.
- Nasjonale forventninger til kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling som skal legges til grunn for de nye kommunestyrenes arbeid med kommunale planstrategier og planer.
- Det er statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene.
- Kommunal beredskapsplikt - risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplan.
- Ny forskrift om styringssystem i helse- og omsorgstjenesten - høringsfrist 1.2.2016.

Ulike **planer og rapporter** er viktige styringsdokument. Det er krav knyttet til høringer og medvirkning. Et helhetlig plansystem skal sikre sammenheng mellom ulike planer og fokus på både sentrale mål, kvalitet og økonomi. Det er vesentlig å sikre helhetlig planlegging og oppfølging av planer.

Det er et risikoområde at kommunene ikke klarer å planlegge godt nok i forhold til framtidens behov og kommunens utfordringer. Dette kan for eksempel gjelde forhold knyttet til befolkningsutvikling, økonomiske rammevilkår og andre rammebetingelser og krav til kommunene.

KOSTRA blir benyttet i mange kommuner og blir brukt som grunnlag for sammenligning mellom kommuner og kommunens prioritering. KOSTRA-data brukes i større og større grad både i administrasjonens interne rapportering og styring, i de politiske prioriteringer som gjøres av kommunestyret, av tilsynsorganene og dels også media jfr. kommunebarometeret.

Dette betinger at KOSTRA-dataene både er relevante, riktige og sammenlignbare mellom kommuner. Kvaliteten av KOSTRA-rapporteringen og bruken av styringsdata kan være forbundet med usikkerhet. Dette er generelle risikoområder som gjelder for flere kommuner.

Neset kommunestyre vedtok i 2012 kommuneplan for Neset. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Det blir pekt på at samfunnsdelen er viktig pga. nedgang i folketall og arbeidsplasser. Planen er klar for revidering. I årsrapporten er det rapportering på måloppnåelse. Det tas utgangspunkt i kommunens mål i kommuneplanens samfunnsdel.

Et av risikoområdene eller utfordringene som kommer fram i spørreundersøkelsen er befolkningsnedgangen.

Kommunen har Strategisk næringsplan 2014. Oppdatering av planer i 2015 framgår av Årsrapport 2015:

- Overordnet beredskapsplan
- Plan for kommunens kriseledelse
- Krisekommunikasjonsplan
- Evakuering, forpleining og innkvarteringsplan
- Smittevernplan
- Kommunal atomberedskapsplan

Kommunen holder på med utarbeidelse av boligsosial plan. Boligutvikling er ett av temaene som blir tatt opp i Årsmelding 2015:

Vi ser at det er viktig å ha fokus på tilrettelegging for boligutvikling i kommunen. En av utfordringene vil være å kunne tilby boliger til alle i alle livets faser. Vi ønsker at unge skal bli boende i kommunen, at nye kommer flyttende til kommunen, at eldre skal kunne bo hjemme i tilrettelagte boliger, kort sagt at alle trives i egne eller leide boliger. Her må kommune og private aktører arbeide sammen for å finne gode løsninger.

Det kommer fram i spørreundersøkelse/samtale at kommunen har liten kapasitet innen planlegging, og at kommunen ikke er god nok på å følge opp og rullere planer. Videre at det kan være behov for å jobbe mer systematisk med tiltak som er målretta.

Helse- og omsorgsplan, vedtatt 2011, har ikke vært evaluert. Tilstandsrapport for skole og skoleutviklingsplan blir rullert årlig. Arealdelen og de fleste andre planer er på plass.

En sentral del av styringen er å sikre at virksomheten drives i tråd med mål og rammer. **Internkontroll** skal sikre at det ikke skjer avvik på vesentlige områder. I forslag til ny kommunelov foreslås det å innføre en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll. Denne skal bidra til å styrke internkontrollen ved å gjøre reguleringen av internkontrollen tydeligere og mer helhetlig. Kravet om internkontroll i kommuner er i dag forankret i kommunelovens § 23. Det er videre en lang rekke bestemmelser i kommuneloven og særlovene om internkontrollarbeid. For eksempel er internkontroll knyttet til det fysiske miljø, til tjenestetilbudet til brukere og til forholdene for de ansatte.

Sentrale særlover som gir bestemmelser om internkontroll

- Helse- og omsorgsloven (§ 3-1) jf. forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten
- Barnevernloven (§ 2-1) jf. forskrift om internkontroll etter barnevernloven
- Lov om sosiale tjenester i NAV (§ 5) jf. forskrift om internkontroll i arbeids- og velferdsforvaltning
- Arbeidsmiljøloven/ HMS
- Internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet

Flere og flere kommuner har de siste årene utviklet mer helhetlig og overgripende kvalitetssystemer. Mange kommuner har tatt i bruk elektronisk kvalitetssystem. Det viser seg at det tar tid å få dette på plass i mange kommuner. Det kommer fram at dette også gjelder for Neset kommune. Internkontrollsystemet med HMS-hjul i Neset kommune blir omtalt i Årsrapport 2015:

I 2015 innførte alle enhetene det elektroniske kvalitetssystemet Kvalitetslosen, lokalt kalt Losen. Hver enhet/avdeling begynte å legge inn rutiner, reglement, lover og forskrifter som regulerer driften av kommunen. Dette er et omfattende arbeid, og det gjenstår fortsatt mye før vi kan si at vi bruker systemet fullt ut. Losen er også et system som ivaretar avviksregistrering og oppfølging av avvik helt frem til avviket er lukket. Melder av avviket vil få tilbakemelding på hva som har skjedd med avviket. I systemet ligger det også en modul for ROS-analyser. Dette er et viktig hjelpemiddel for ledere for å gjennomføre ROS-analyser på alle nivå i organisasjonen. Alle ansatte skal kunne logge seg inn på Losen for å finne rutiner de trenger i hverdagen, og for å kunne melde avvik dersom det er nødvendig. Innføring av Losen er et samarbeidsprosjekt med Orkidékommunene på Nordmøre. Neset kommunes Internkontrollhåndbok er en håndbok som inneholder kommunens felles rutiner/prosedyrer for ulike områder. (Noen av disse områdene er: oppfølging av sykefravær og ulykker, vernerunder, avviksbehandling og oppfølging av nytilsatte.)

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til internkontroll framover er iverksetting, opplæring, bruk og avvikshåndtering.

IKT er et viktig verktøy som skal sikre god og trygg tjenesteproduksjon i kommunene. Det er vesentlig at kommunen har god arbeidsdeling og retningslinjer/rutiner knyttet til blant annet informasjonssikkerhet og endringshåndtering.

Anskaffelsesregelverket er omfattende, og erfaringsvis er innkjøpsområdet et område med risiko for brudd på regelverket. Kommunene må sikre at krav i lov om forskrift om offentlig anskaffelse oppfylles. Neset kommune har erfart at innkjøp er et risikoområde. Derfor har kommunen inngått samarbeid med andre kommuner om innkjøp. Kommunen har en fast kontaktperson som gir veiledning. Det er fellesavtaler/rammeavtaler. Gjennom e-handel vil en kunne få tryggere innkjøp. Innkjøp må da godkjennes før gjennomføring av handelen. Kommunens innkjøpsordning, interkommunalt innkjøpssamarbeid i Årsmelding 2015:

I 2015 ble det inngått en ny samarbeidsavtale om innkjøp mellom kommunene Molde, Rauma, Aukra, Misund og Neset. Samarbeidet er organisert som administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28 b med Molde kommune som vertskommune. Det er utarbeidet et felles reglement for innkjøp som gir klare føringer for innkjøp. Alle innkjøp skal baseres på reell konkurranse og lik behandling av leverandørene.

Gode **saksbehandlingsprosesser** er viktig blant annet for å ivareta brukernes rettssikkerhet. Det er også en forventning om at kommunen skal fatte riktige avgjørelser, ha rettferdig, rask og god saksbehandling, og at kommunen opptre konsekvent og behandler tilsvarende saker likt. Saksbehandling og oppfølging av vedtak blir nemt som en utfordring i spørreundersøkelse/samtale. Det blir tatt opp at arbeidsfordeling politikk og administrasjon kan være noe uklar eller at det kan være ulike syn på dette.

Økonomi

Neset kommune hadde et netto driftsresultat på 2,35 % i 2015. Disposisjonsfond var 0,3 %, lavere enn KOSTRA-gruppen og landet (uten Oslo). Kommunen har høyere lånegjeld. Se vedlegg 2. I Årsrapport 2015 omtales økonomien slik:

- Regnskapet for kommunens totale virksomhet viser et overskudd på 6,465 mill. kroner eller 2,35 % av driftsbudsjettet. Overskuddet forventes avsatt til disposisjonsfondet, som bidrar til å øke kommunens økonomiske handlefrihet og fungerer som en reserve mot framtidige økonomiske svingninger. Pr

31.12.2016 vil da disposisjonsfondet være på 6,470 mill. kroner. Allerede året 2016 og videre i økonomiplanperioden, kan vise seg å bli krevende økonomiske år, hvis det ikke blir iverksatt tiltak for å redusere utgiftene eller øke inntektene.

- Det har vært et økonomisk krevende år med betydelig svikt i kommunens inntekter. Det har vært stort fokus på å ha god økonomistyring og å redusere utgiftene på enhetene. Tiltak som innkjøpsstopp og ansettelsesstopp samt reduserte økonomiske rammer har lojalt vært fulgt det siste halvåret. Til tross for dystre prognoser viser sluttregnskapet for kommunen under ett, et mindreforbruk på hele kr. 6,5 mill., betydelig større enn i 2014 hvor resultatet var kr. 2,9 mill.
- KOSTRA-sammenligningene viser fortsatt at vi har høye kostnader både innenfor pleie- og omsorg, barnehage og skole i forhold til mange andre kommuner. En må derfor i de neste årene ha fokus på ytterligere i forhold til kommunenes inntektsramme.

Det nye inntektssystemet gir Neset kommune en liten økning av frie inntekter, se vedlegg 8.

Både økonomi og kvalitet blir nemt som utfordringer i spørreundersøkelse/samtale. Følgende utfordringer kommer blant annet fram:

- tilstrekkelig tid til kvalitetssystemarbeid og internkontroll - ruiner, avvikshåndtering
- tilstrekkelig oversikt over lover, særavtaler, sentrale og lokale reglement etc.
- utfordringer mot forvaltningsloven
- planarbeid og gjennomføring
- manglende oppfølging av krav pga. den økonomiske situasjonen
- politikere som «ønsker alt», kuttforslag ender med «ostehøvelprinsippet»
- omdømme og tillit mellom politikere og administrasjon
- mange fagsystem som delvis overlapper i oppgaver
- tid til system og verktøy

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Helhetlig planlegging, oppfølging og rapportering.
- Bruk av kvalitetssystemet – internkontroll, oppfølging av avvik, innkjøp.

3.2 Omstilling

Det skjer endringer og omstillinger i kommunal virksomhet. Dette kan være omorganisering og omlegging av driften som for eksempel overgang til mer hjemmebaserte tjenester. Bakgrunn for endringene og omstillinger er mange. De kan være motivert ut fra behovet for å spare penger, effektivisering, forbedringsarbeid, faglig utvikling og nasjonale reformer som samhandlingsreformen og kommunereformen.

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en [kommunereform](#). Regjeringen har følgende mål for reformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Det er planlagt å legge fram en samlet lovproposisjon om nye oppgaver til kommunene våren 2017, samtidig med en proposisjon om ny kommunestruktur.

Omstilling og endringer kan få både positive og negative konsekvenser for borgere, brukere og ansatte. Det kan skape usikkerhet og føre til sløsing med ressurser om prosessene ikke er gode. Kommunene må ha kompetanse og kapasitet til å gjennomføre gode omstillingsprosesser. Informasjon og medvirkning i samsvar med lov og avtaleverk er sentralt. Ansattes medvirkning er forankret både i arbeidsmiljøloven og hovedavtalen.

Arbeidsgiver har styringsrett og må følge spillereglene i lov og avtaleverk. Brukermedvirkning skal også sikres i omstillingsprosesser. Både på bakgrunn av gjennomførte prosesser i kommunene, og ikke minst forventet krav til større omstillinger, anses omstillingsarbeid som et risikoområde. Det er vesentlig at kommunene lykkes med omstillinger både av hensyn til kvalitet og økonomi.

Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor blir vektlagt. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er for eksempel en av fem langsiktige strategier fornyelse og innovasjon. Enkelte kommuner tar i bruk verktøy som Lean metoden.

Kommunestyret i Neset kommune vedtok i sak 156/15 Økonomiplan 2016-2019 å foreta en gjennomgang av hele kommuneorganisasjonen for å redusere driften og å få økonomiplanen i balanse. For 2017 og videre i økonomiplanperioden ble omstillingsbehovet anslått å være på 7 mill. (Årsrapport 2015)

Det blir i Årsrapport 2015 pekt på at de fleste norske kommuner går inn i noen spennende og arbeidskrevende år med tanke på videre arbeid med kommunereform og eventuelle kommunesammenslåinger. Dette vil kreve god politisk og administrativ ledelse.

Kommunereformen blir av flere pekt på som en utfordring. Det kommer fram at kommunen burde hatt ekstern bistand i et prosjekt som kunne samordnet tjenestetilbud i overgang til ny kommunestruktur. Dette for å sikre likeverdige tjenester til innbyggerne. Neset har gjort vedtak om å slå seg sammen med Molde kommune. Midsund har også vedtatt tilsvarende.

Elevtallsnedgang blir pekt på som en utfordring. Prognosen for utvikling av befolkning i aldersgruppen 13-15 år viser en nedgang fra 136 i 2015 til 87 i 2020, se vedlegg 1. Det har vært nedlegging av skoler. Dette blant annet pga. nedgang i ungdomskulla. Grendelag har tatt over skoler. Tilstandsrapport 2015 omtaler dette:

Antall elever i Neset skolen er redusert med over 50 elever de siste 5 åra. Samtidig har vi ca. 6 færre lærerårsverk. I dette ligger både en tilpassing til elevtallet, men også en mer effektiv drift der gjennomsnittlig gruppestørrelse har gått noe opp.
--

Neset kommune har etablert rutiner for å kartlegge og risikovurdere både fysiske og psykiske arbeidsmiljømessige forhold, samt utarbeidet egne rutiner for omstillinger som får konsekvenser for de ansattes arbeidsmiljø. Rutinene er lagt opp slik at risikovurderingen skal skje i forkant av beslutning om omstilling eller omorganisering. (Årsrapport 2015)

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:
--

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">• Omstillingsprosesser, (omstillingskompetanse/-kapasitet) herunder kommunesammenslåing. |
|--|

3.3 Brukermedvirkning

Brukermedvirkning på systemnivå (eldreråd, samarbeidsutvalg i skolen etc.) og individnivå er sentralt og blir mer vektlagt. Det er større krav om dette gjennom lovgivning.

Brukermedvirkning er viktig både for å sikre gode tilpassa tilbud og med tanke på effektiv bruk av ressursene i framtida. Med større behov og knapphet på ressurser vil kommunene kunne være avhengig av å ta i bruk den kapasitet brukerne, pårørende og frivillige representerer. Hvordan kommunene legger til rette for brukermedvirkning blir da viktig. Noen kommuner gjennomfører brukerundersøkelser. Kommunene har i økende grad lagt til rette for medvirkning blant annet fra ungdom/ungdomsråd. Brukerinvolvering og brukerperspektivet er fortsatt for dårlig ivarettatt i mange kommuner. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er en av fem langsiktige strategier «*Sammen med bruker, pasient og pårørende*».

I Årsrapport 2015 for Neset kommuner blir det rapportert på brukermedvirkning, blant annet:

- Ungdommens kommunestyre (UKS) er et viktig organ for å sikre barn og unge innflytelse og muligheter for å fremme sine syn i kommunen.
- Eidsvåg barne- og ungdomsskole: Styrke samarbeidet mellom skole og heim. Gjennomført: Ny plan for samarbeid skole – heim.

Tilstandsrapport 2015 rapporterer på medvirkning og lokale mål:

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none">• Neset har en skole med god opplæring i et trygt og inspirerende læringsmiljø. Godt samarbeid mellom skole/hjem og foreldre som støtter opp om skolen. Elever og foreldre som er fornøyd med - og stolte av skolen sin.• Elevene på 7.trinn rapporterer lavere grad av elevdemokrati og medvirkning enn nasjonalt. Dette kan ha bakgrunn i at elevråd på barnetrinnet ikke har fungert godt nok de siste årene.• På 10.trinn har det vært en god utvikling i elevdemokrati og medvirkning. Dette som følge av god oppfølging av elevråd og elevmedvirkning i vurderingsarbeid på ungdomstrinnet. |
|---|

Forvaltningsrevisjonsrapport om Samhandlingsreformen (2015) anbefalte Neset kommune å sikre medvirkning knyttet til samarbeidsavtalen med helseforetaket.

Brukermedvirkning blir pekt på som en utfordring i spørreundersøkelsen. Det blir også pekt på at det kan være vanskelig å få med seg brukeren.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon: • Brukermedvirkning, herunder er det aktuelt å se på: ◦ tilrettelegging for brukermedvirkning på individ og systemnivå

3.4 Etikk og åpenhetskultur

Kommuneloven skal legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard. Etikk er en viktig del av all arbeidslivspraksis. Etikk er de verdiprioriteringer som ligger til grunn for enhver beslutning eller handling.

KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene er behandlet av kommunestyret. KS og TI anbefaler at de etiske retningslinjene også blir gjort gjeldende for kommunale foretak. Kommunen skal redegjøre i årsberetningen for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges

iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten og i kommunale foretak. Det er vesentlig at kommunen utarbeider og sikrer at det er oppmerksomhet rundt de etiske retningslinjene.

Ny lovgivning om varslere i arbeidsmiljøloven stiller krav til mer systematisk bruk av avviksmeldinger og tydelige kommunikasjonskanaler.

Det er viktig å skape et arbeidsmiljø hvor de ansatte føler de kan ytre seg. Kommunene skal fremme ytringsfriheten i arbeidslivet.

Kommunal og moderniseringsdepartementet tar i brev datert 13.4.2016 opp kommunens innsats for å styrke de ansattes ytringsfrihet: «Det er viktig at så vel folkevalgte, ledere og ansatte er kjent med rammene for de ansattes ytringsfrihet...Kommunene bør først og fremst sørge for at de ikke har retningslinjer eller reglement som går for langt i å begrense de ansattes ytringsfrihet. Kommunene bør gjennomgå slike reglementer mv. og vurdere om de er i tråd med gjeldende rett...Det er viktig å skape et arbeidsmiljø hvor de ansatte føler de kan ytre seg. Kommunene bør sette seg mål om å ha en ytringskultur i kommunen, der ansatte i kommunen kan bruke ytringsfriheten sin. De ansatte i kommunene sitter på viktig kunnskap og har informasjon som kan bedre både samfunnsdebatten og kvaliteten på tjenestene. Samtidig må kommunene sikre at ledere og folkevalgte godtar at ansatte ytrer seg om kommunale forhold. Dette kan gjøres gjennom holdningsskapende arbeid om ytringsfrihetens grenser og innholdet i lojalitetsplikten».

Det er viktig for demokratiet og rettsikkerheten til borgerne at kommunen legger til rette for **åpenhet og innsyn** i den virksomhet kommunen bedriver. Kommuneloven slår fast at kommuner plikter å drive aktiv informasjon om sin virksomhet, og at forholdene skal legges best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale forvaltning. Partene i en sak som behandles i kommunen har rett til partsinnsyn i egen sak etter forvaltningsloven. Alle har rett til innsyn i saksdokument, journaler og lignende register etter offentlighetsloven. Kommunen har i noen tilfeller likevel hjemmel og plikt til å unnta opplysninger/ dokumenter fra innsyn.

Økonomiske misligheter omfatter alt fra korrupsjon, regnskapsmanipulasjon, underslag, urettmessige belastninger av private utgifter etc. Begrepet misligheter er ikke et rettslig begrep, men benyttes i revisjonen som en fellesbetegnelse for tilsiktede handlinger som er utført for å oppnå en fordel for seg selv eller andre. I den norske straffeloven er **korrupsjon** definert som å kreve, motta eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag. Etiske retningslinjer gir gjerne føringer knyttet til disse forholdene.

Etiske retningslinjer ble vedtatt i Nesset kommunestyre i 2010. Etikk er omtalt i Årsrapport 2015 for Nesset kommune:

Etisk kvalitet på tjeneste- og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne og brukerne skal ha tillit til kommunen. Ansatte i Nesset kommune skal ledes av både allmenne etiske og forvaltningsetiske verdier og normer. Dette gjelder både i forvaltning- og myndighetsutøvelse, og innenfor de mer brukerorienterte tjenestene, som for eksempel skole, barnehage og helse- og omsorgstjenestene. Alle ansatte har et selvstendig ansvar for å bidra til at tjenestene utøves på en etisk forsvarlig måte, og at virksomhetens tillit og anseelse blir ivarettatt. De ansatte skal ikke la egne interesser påvirke saksbehandling eller arbeid for øvrig, og heller ikke la hensynet til egen eller virksomhetens bekvemmelighet eller prestisje påvirke handlinger eller avgjørelser.

Det blir pekt på at en liten kommune kan gi utfordringer knyttet til habilitet. Kommunen legger vekt på åpenhet og tilgjengelighet for befolkninga. Folks terskel for å ta kontakt er lav.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Etikk og åpenhetskultur, herunder er det aktuelt å se på:
 - Oppfølging av etiske retningslinjer.

3.5 Kompetanse og rekruttering

Flere oppgaver, større forventninger og ny teknologi er forhold som krever stor grad av kompetanse hos de ansatte. Kompetanse og rekruttering er også viktig med tanke på framtidig behov særlig innenfor pleie og omsorg. I vedlegg 3 gjøres anslag for framtidig behov innenfor noen sektorer. Mange deltidsansatte kan være en arbeidskraftsreserve for kommunene.

Regjeringen har handlingsplan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i kommunale helse- og omsorgstjenester (Kompetanseløft 2020). I Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste blir blant annet lederkompetanse og utfordringer knyttet til rekruttering av ledere tatt opp. Ledere har fått flere og mer komplekse oppgaver.

Innenfor skolesektoren er det nye krav til utdanning med en overgangsperiode på 4 år.

Mange kommuner har små/få stillinger innen noen tjenesteområder og dette gir sårbare fagmiljø. I enkelte tilfelle må få personer dekke et stort spenn av kompetanseområder.

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til kompetanse og rekruttering framover er å sikre riktig og tilstrekkelig kompetanse i kommunen, slik at dagens og framtidens behov dekkes. Det er også viktig hvordan kompetansen internt i kommunen nyttes, bruk av stab/ støttefunksjoner, spesialkompetanse etc.

I Nesset kommune ligger andel årsverk innen pleie og omsorg med fagutdanning fra høyskole/universitet over kommunegruppen og landet uten Oslo. Innen barnehage ligger Nesset kommune omtrent på gjennomsnittet. Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning er lavere enn sammenligningsgruppen. Legeårsverk er på nivå med kommunegruppen, og fysioterapiårsverk noe lavere. Se vedlegg 2 og 3.

I Årsrapport 2015 kommer det fram at Nesset kommune i hovedsak har fått ansatt personer med den fagbakgrunn som har vært ønskelig. Det blir videre vist til kommunereform og eventuelle kommunesammenslåinger, og at det i denne periode vil det være viktig å beholde og rekruttere kompetent arbeidskraft i alle deler av tjenesteproduksjonen.

Det kommer fram i spørreundersøkelsen/samtaler at rekruttering er en utfordring framover. Dette gjelder blant annet innenfor skolen der følgende utfordringer blir pekt på:

- Opprettholde bredde i kompetanse på skolene og skaffe kompetente lærere fremover.
- Kompetansekrav for lærere vil gjøre det vanskelig å opprettholde små skoler.

Det blir pekt på at fagmiljøa er sårbare, og at det er utfordringer innen kommunale drift med de krav som gjelder i dag. Kommunen har en liten administrasjon der enkelte stillinger må ivareta flere funksjoner. Dette kan være en utfordring ved rekruttering. Interkommunale løsninger eller kjøp av tjenester blir aktuelt eller nødvendig. Det blir pekt på at kartlegging, kompetanseplanlegging, styring og systematisk arbeid blir vesentlig for å sikre tilstrekkelig kompetanse og gi tilfredsstillende tjenester.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:
--

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">• Kompetanse og rekruttering, herunder er det aktuelt å se på:<ul style="list-style-type: none">○ Kompetanseplanlegging og -styring – oppfølging av planer |
|--|

3.6 Arbeidsmiljø, sykefravær og heltidskultur

Lønn og sosiale utgifter er en stor utgift for kommunen, og et høyt sykefravær fører til store kostnader for kommunen. Sykefraværet varierer fra virksomhet til virksomhet og kan ha direkte konsekvenser på tjenestekvalitet og service. Til færre ansatte på et område, til mer sårbar blir kommunen.

En reduksjon av sykefraværet er vesentlig både for ansatte, kommunen som organisasjon og samfunnet.

Lederskap, kollegaskap, organisering, organisasjonskultur med åpenhet og medbestemmelse, personalpolitikken og arbeidsgiveransvaret er sentralt for å sikre et godt arbeidsmiljø og effektiv bruk av personellressursen. Forskning viser at sosial støtte fra kolleger er en viktig buffer mot stress, sykdom og overbelastning.

Tall for 4 kvartal 2014 til 3. kvartal 2015 viser et samlet sjukefravær på 10,39 % i Nesset kommune. Dette er noe over landsgjennomsnittet på 9,93 %. Nesset kommune har lavere sjukefravær for undervisningspersonell (4,65 %) enn landet samlet (8,17 %), og høyere for turnuspersonell (15,22 %) enn landet samlet (12,07 %). Det er også høyt sjukefravær i barnehagen. Se vedlegg 6.

Fraværstallene for Nesset kommune blir omtalt slik i Årsrapport 2015 for Nesset kommune:

- Sammenlignet med de andre kommunene i Møre og Romsdal ligger Nesset kommune rundt gjennomsnittet når det gjelder sykefravær. Den kommunen med lavest fravær har 6,99 % og den som har høyest ligger på 12,41 %. I denne målingen som går fra 4. kv. 2014 til og med 3. kv. 2015 har Nesset et fravær på 10,39 %.

Det framstår av Årsrapport 2015 som at kommunen arbeider med sjukefraværet:

- Arbeidsgivere som bryr seg om sine medarbeidere er vårt viktigste virkemiddel mot sykefravær. Alle medarbeidere i Nesset kommune er like viktige for at vi skal kunne levere gode tjenester til våre brukere og innbyggere. Etter langsiktig arbeid med å redusere sykefraværet ser vi at fraværet er redusert med 8,7 % fra 2014 til 2015. Målet for prosjektet *Helse i alt vi gjør – Folkehelse og arbeidshelse hånd i hånd* var å redusere sykefraværet med 10 % årlig. I perioden 2005-2015 har sykefraværet variert mellom 6,11 % og 9,41 %. Høyest fravær i perioden var i 2014 med et fravær på 9,41 %. Hva som er det «riktige» fraværet i kommunen er vanskelig å si. Det er det legemeldte fraværet, og spesielt fravær over 16 dager som drar opp fraværstallene.
- På alle enhetene har lederne og medarbeidere samarbeidet for å øke trivselen på arbeidsplassen og dermed også jobbet for å redusere sykefraværet. Når noen likevel blir sykemeldt, jobber alle enhetene etter intensjonene i IA-avtalen med tett oppfølging av den enkelte.
- Nesset kommune har som mål om fortsatt å jobbe aktivt for å nå både de oppsatte målene i den nasjonale IA-avtalen og de lokale målene.

Kommunene har særlig innenfor helse og omsorg flere deltidsstillinger. Mange kommuner arbeider for å sikre flere heltidsstillinger. Deltidsansatte har ca. ett prosentpoeng høyere sjukefravær enn heltidsansatte. Heltidsstillinger vil kunne kreve større fleksibilitet både fra arbeidsgiver og ansatte.

Utviklingsprogrammet «*Sammen om en bedre kommune*» lanserer en modell som viser kostnader og gevinster ved redusert deltid. Faktorer som ligger inne i modellen er direkte og indirekte økonomiske konsekvenser, konsekvenser for medarbeidere og konsekvenser for

brukerne. Kunnskapen og mulighetene som ligger i en **heltidskultur** er etter hvert godt dokumentert. Målet med «*Sammen om en bedre kommune*» er å formidle de positive konsekvensene heltidsstillinger har for arbeidstaker, arbeidsgiver og tjenestetilbudet.

Blant Neset kommune sine ansatte er det mange som arbeider deltid. Dette gjelder i første rekke innen helse og omsorg der 142 av 174 ansatte arbeider deltid. Det er også noe deltid innen skole (17 av 41) og barnehage (18 av 27). Deltid er høyest for stillinger uten krav om utdanning. (Årsrapport 2015 for Neset kommune.) Det blir i Årsrapport 2015 vist til at både arbeidsmiljøloven og tariffavtalen har bestemmelser om rett til utvidelse av stilling. Kommunen har derfor ved all ledighet i stillinger først forsøkt utvidelse av stilling til egne ansatte, før utlysning eksternt.

Det blir sagt følgende om heltids-/deltidsstillinger i Årsrapport 2015:

Kommunens ansettelsesreglement viser blant annet til likestillingslovens- og hovedtariffavtalens bestemmelser som omhandler likestilling. I samme reglement har kommunen vedtatt at det som hovedregel skal ansettes i 100 % stilling, med mindre omfanget av arbeidet eller en vurdering av arbeidssituasjonen tilsier noe annet. Ved ledig stilling skal deltidsansatte ved intern utlysning tilbys utvidelse av sitt arbeidsforhold inntil hel stilling, dersom vedkommende er kvalifisert for stillingen. Mange deltidsstillinger er som en følge av at den ansatte selv ønsker å jobbe i redusert stilling. Dette er ofte i sammenheng med omsorg for små barn. Kommunen har innvilget alle søknader om slik omsorgspermisjon.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Arbeidsmiljø herunder
 - Heltidskultur - heltid/deltid – konsekvenser for økonomi, medarbeider, bruker
 - Sykefraværsoppfølging for turnuspersonell

3.7 Barn og unge

Kommunene har mange ansvarsområder knyttet til barn og unge; barnehage, skole, barnevern, kultur, helsestasjon etc. Tjenestene er vesentlige både i forhold til enkeltindivid og samfunnet.

Barn og ungdom skal sikres gode og trygge oppvekst- og levekår, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering. Alle skal ha likeverdige tilbud og muligheter. Tverrfaglig arbeid innad i kommunen og sammen med andre er viktig for å motvirke marginalisering, bidra til utjevning av levekårsforskjeller og fremme barn og ungdoms deltakelse i og innflytelse på ulike samfunnsområder. Kommunen skal, i sin rolle som skole- og barnehageeier, fremme likestilling og motvirke diskriminering på barnehage- og grunnopplæringsområdet.

Barn og unge med særlige behov har rett på nødvendig hjelp til rett tid, og innsatsen må samordnes. Kommunen skal sikre at elevene har et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø. Med formål å forebygge sosial ulikhet, skal barn og unges oppvekstvilkår gis prioritet og deres stemme skal høres. «Barn og unges interesser» skal ivaretas i planlegging. FN's barnekonvensjonen sier at barn har rett til å gå på skole, rett til hvile, fritid og lek og rett til å si sin mening i alt som angår det. FNs barnekonvensjon inneholder 42 punkter som sier hvilke rettigheter alle barn har.

Folkehelseprofilen viser noen data for situasjonen blant ungdom, se vedlegg 4. Neset kommer for noen områder som angår ungdom, noe bedre ut enn fylket og landet.

Kommunebarometeret for 2016 viser at Neset kommune får lav skår på barnehageområdet med en plassering på 344. Det har vært en nedgang fra året før. Se vedlegg 4.

Det har blitt økende fokus på utenforskap.

Utenforskap er hovedsatsinga til KS de neste årene, og er knyttet til oppfølging av mennesker som faller utenfor skole og arbeidsliv.

Utenforskap

betegner mennesker eller grupper som står på utsiden av fellesskapet. Det kan være personer som står utenfor skole- og arbeidsliv som har et svært begrenset sosialt nettverk eller som ikke opplever tilhørighet til storsamfunnet. Utenforskap er et strukturelt samfunnsproblem. Det har store konsekvenser som er til hinder for at enkelte mennesker kan leve gode liv.

«Ny GIV» var regjeringens satsing for økt gjennomføring i videregående opplæring. Folkehelseprofil 2016 peker på at frafallet er en betydelig folkehelseutfordring. Ungdom som står i fare for å falle ut eller faller ut av videregående opplæring, kan ha sammensatte livsutfordringer som levekårsproblematikk, psykiske vansker eller sosiale problemer. Gjennomføring av videregående opplæring viser at 55,1 % 2008-kullet og 51,1 % av 2009-kullet i Neset kommune gjennomførte på normert tid mot henholdsvis 59,5 og 57 % i fylket, se vedlegg 4.

Interkommunal barneverntjeneste for Neset, Sunndal og Tingvoll ble etablert 1.1.2011, med Sunndal kommune som vertskommune. Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder har gått ned fra 100 % i 2014 til 64 % i 2015, se vedlegg 2.

Skolemiljø og læringsresultat blir omtalt i Årsrapport og Tilstandsrapport:

Årsrapport 2015:

- Grunnskolepoeng er gjennomsnittlig poengsum for alle avgangsfag i 10.klasse. Her har Neset stabilisert seg på et høyt nivå de siste årene.
- Godt læringsmiljø er et satsingsområde og en betydningsfull faktor for å oppnå gode resultat.

Tilstandsrapport 2015

- Andelen elever som melder fra om mobbing er redusert fra forrige år. På barnetrinnet er resultatet forsåvidt i tråd med målet, men likevel for høyt. Resultatet for ungdomstrinnet viser en klar forbedring og ligger på landsgjennomsnitt. En overordnet målsetting vil til enhver tid være å ha 0 % mobbing. Skolene i Neset har gode rutiner for håndtering av mobbesaker. I skoleåret 2014-15 har det vært jobbet systematisk sammen med foreldre, PPT og personalet for å redusere mobbing og bedre læringsmiljøet. Dette har gitt resultater. Bl.a. er antall meldte mobbesaker med enkeltvedtak betydelig redusert. Lokalt mål er delvis oppnådd.
- I mange kommuner er andelen elever som får spesialundervisning for høy. I Neset har denne andelen vært lav og ligger nå lavere enn landsgjennomsnittet.
- Neset har over mange år hatt en lav andel spesialundervisning, både målt i antall elever og ressursbruk (timer). Dette er et resultat av en bevisst holdning hos personalet i skolen til hva som er det beste tilbudet til elever med spesielle behov. Veldig ofte vil et tilpassa opplegg i klassen og innenfor den ordinære undervisninga gi best resultat.

Netto driftsutgifter forebygging, helsestasjon, skolehelsetjeneste. pr innbygger 0-20 år ligger høyere enn kommunegruppen og landet, se vedlegg 2.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Barn og unge, herunder:
 - Frafall/utenforskap
 - Barnehage

3.8 Helse og omsorg

Kommunene har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det, uavhengig av alder eller diagnose. Helse og omsorg er den største sektoren i kommunen, og har brukere som kan være sårbare med stor avhengighet av kommunen.

Samhandlingsreformen er fremdeles under iverksetting og gir kommunene utfordringer. Fastlegen rolle er blant annet sentralt for å lykkes med reformen. Kommunene har inngått samarbeidsavtaler med helseforetaket. Iverksetting av avtalen er viktig for å kunne nå sentrale mål i samhandlingsreformen knyttet blant annet til helhetlige tilbud for bruker/ pasient og kvalitet på tjenestene. Det kommer fram i brukerundersøkelse ved sykehusene at pasientene mener at sykehusene har mest å hente i utskrivingsprosessen og på forberedelse til tiden etter sykehusoppholdet. Blant annet ventetid og samhandling med fastlege og kommunale tjenester får også lavere score enn andre områder det ble spurt om. ([Forskning.no](#))

Utvikling av hjemmebasert tjenester er en prioritert oppgave i de fleste kommuner. Det kan være utfordringer knyttet til en overgang fra høy grad av institusjonstjenester til mer bruk av hjemmetjenester. Regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) har som en av fem langsiktige strategier: «Den nye hjemmetjenesten».

Videre er det utfordringer knyttet til tilstrekkelig tilbud innenfor tjenester som rehabilitering og psykisk helsevern og rus. Tilbudet innenfor psykisk helse og rus er ofte utilstrekkelig og varierer mye fra kommune til kommune. Det blir i ulike sammenhenger pekt på behovet for økt innsats, Vi viser til eksempler i boksen nedenfor.

- Utfordringsbilde innen psykisk helse og rus: 1) Blant de vanligste plager og problemer i befolkningen 2) Mangler i det kommunale psykisk helse- og rustilbudet til alle brukergrupper 3) Stor uønsket variasjon i tilbud 4) Manglende koordinering av tjenester. (Meld. St. 26 (2014-2015) «Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet»)
- 77 % av befolkningen mener at behandlingstilbudet innen psykisk helse må styrkes. Kun 13 % vurderer tilgjengeligheten på psykisk helsehjelp i sin kommunehelsetjeneste som god. ([Kommunal rapport TNS Gallups helsepolitiske barometer for 2016](#))
- «Samhandlingsreformen legger til grunn at kommunene skal ta større ansvar for behandling og oppfølging av pasienter også innen psykisk helse og rus. Dette preger dagens situasjonsbilde for både kommuner og helseforetak i Møre og Romsdal, og som krever mer og bedre samhandling mellom de ulike tjenestene». (Utkast til [Samhandlingsstrategi med handlingsplan for pasienter med rus- og psykiske helseplager](#), Helse Møre og Romsdal/kommunene)

Kommunene har etter helse- og omsorgstjenesteloven en plikt til å legge til rette for at den enkelte bruker/ pasient får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. For å sikre dette stilles det krav til samhandling mellom tjenesteyterne. Det stilles også krav til at personer med langvarige og sammensatte tjenester skal få tilbud om individuell plan og/ eller koordinator. I tillegg stilles det krav til at kommunens skal ha en koordinerende enhet.

Demensplan 2020 er regjeringens plan og tiltak for å bedre det kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Dokumentet forteller om utfordringer personer med demens og deres pårørende står overfor, og hvordan utfordringene skal løses (strategier og tiltak).

Kommunebarometeret viser en plassering for Neset kommune på 324 blant landets kommuner for eldreomsorg, 156 for helse og 7 for sosial. Det har vært en redusert plassering med unntak for sosial der det er en høyere plassering. (se vedlegg 5)

Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkningen 80 år og over er høyere enn kommunegruppen, fylket og landet. Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over er lavere, se vedlegg 5.

Årsmelding 2015 gir blant annet følgende resultatvurdering:

- Enhetens oppgave er å sørge for at kommunens innbyggere har en god helse og omsorgstjeneste, herunder sørge for at kommunens innbyggere får den hjelp de har krav på ifølge lover og forskrifter. Enhetslederens konklusjon i forhold til resultatvurderingen er at enheten i 2015 har fulgt opp de forventninger overordnede myndigheter og kommunestyret måtte ha når det gjelder direkte brukerrettet tjeneste.
- Arbeidet med å tilpasse tjenestetilbudet innen pleie- og omsorgstjenesten etter dagens og framtidens behov er videreført i 2015. Målet med dette, noe som også er vedtatt av kommunestyret, er å få etablert en ny demensavdeling med 16 plasser, dagtilbud for demente i nye lokaler, 2 rehabiliteringsplasser samt 16 nye leiligheter i Eidsvåg sentrum tilrettelagt for heldøgns pleie og omsorg.
- Samhandlingsreformen ble igangsatt fra 01.01.12. Kommunen har i motsetning til 2014 ikke betalt for liggedøgn som følge av at ferdigbehandlede pasienter har måttet ligge på sykehus. I 2014 betalte kommunen for 70 døgn. I løpet av 2015 har de av kommunens innbyggere som er vurdert til å ha behov for institusjonsplass fått tilbud om dette.

Rådgivergruppa HOK (utvalg for helse, omsorg og kultur) hadde følgende fokusområder i 2015 (Årsrapport 2015):

- Folkehelse – oversiktsarbeid
- Friluftslivets år 2015
- God oppvekst – planlegging for barn og unge
- Helse- og omsorg
 - Utbygging av omsorgsboliger i sentrum og utviding av antall demensplasser ved NOS
 - Rehabilitering av helsesenteret
 - Etablering av Frivilligsentral

Spørreundersøkelsen/samtale peker på utfordring innen demensomsorgen, natt-tjeneste (kommer med omsorgsboliger) og oppbygging hjemmetjenesten. Det ble opplyst at det er etablert gode tverrfaglige team på de fleste fagområdene.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Hjemmebaserte tjenester herunder demensomsorgen
- Psykisk helse og rus

3.9 Flyktninger

Det har vært en økt tilstrømming av asylsøkere og flyktninger til Norge. UDI har opprettet en rekke nye akuttinntak i hele landet. Utlendinger som søker asyl i Norge har lovfestet rett til et statlig innkvarteringstilbud. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har ansvar for å gi enslige mindreårige asylsøkere under 15 år et tilbud om opphold i omsorgssenter for mindreårige.

Norge står foran utfordringer med bosetting av flyktninger som nå er i asylmottak, og som enten har fått opphold i Norge, eller som en må regne med får opphold. Hvert år inngår staten ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) en rammeavtale med norske kommuner om bosetting av et visst antall flyktninger. Bosetting av flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene, og i de avtalene som inngås spesifiseres antall enslige mindreårige, mens antall familiejenforeninger ikke lar seg tallfeste og dermed kommer som tillegg. Bestemmelsen om

hvilken kommune den enkelte flyktning som har fått innvilget oppholdstillatelse skal bosettes i, er regulert gjennom IMDi.

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført i forbindelse med utarbeidelse av overordnet analyse ble integrering og oppfølging av flyktninger nevnt som et område med utfordringer og antatt forbedringspotensial. Videre er det utfordringer knyttet til samordning av tjenester og tiltak rettet mot flyktninger. Integrering er en oppgave som krever innsats også fra ulike kommunale enheter og lokalsamfunnet forøvrig.

Neset kommuner har per 1.1.2016 bosatt 32 flyktninger hvorav 11 barn. Det blir blant annet sagt følgende i Årsrapport 2015:

- Kommunestyret vedtok i 2013 at kommunen skal fra 2014 bosette 10 flyktninger hvert år de tre neste årene. Det er nå bosatt 32 flyktningene inklusiv familiejenforeninger i kommunen. Et viktig fokus er at disse skal oppleve trygghet, respekt og muligheter for god integrering i kommunen vår.
- I august 2015 kom det en ny anmodning fra IMDI om å ta imot 14 flyktninger i 2016, 14 flyktninger i 2017 og 10 flyktninger i årene 2018 og 2019. Kommunestyret vedtok å følge anmodningen fra IMDI.
- Det er ansatt både programrådgiver og flyktningkonsulent i 100 % stilling i tillegg til 30 % stilling i Frivilligsentralen, som sammen med kommunens øvrige tilbud innen helse, barnehage og skole bidrar til at vi kan lykkes med integreringen.
- Vårt viktigste mål er å arbeide for god tilrettelegging og integrering av disse nye innbyggerne våre slik at de vil få muligheter for utdanning og videre komme i arbeid
- Fra 2. halvår 2014 har NAV hatt ansvar for bosetting av flyktninger og opplæring etter lov om introduksjonsordning. Det er framskaffet 11 gjennomgangsboliger i Eidsvåg sentrum. Videre er det etablert et tverretattlig kommunalt samarbeidsforum og opprettet kontakt og dialog med frivillige lag og organisasjoner i Neset kommune. Det er utarbeidd rutiner og prosedyrer for flyktningetjenesten.

Det blir i spørreundersøkelsen/samtale pekt på at kommunen har løst flyktningssituasjonen i kommunen godt. Flyktninger deltar på fritidsaktiviteter etc. og har en synlig plass i samfunnet. Bærekraftig integrering blir også pekt på som en utfordring. Boliger er en særlig utfordring når det gjelder bosetting av flyktninger i Neset kommune. Integrering av flyktninger kan eventuelt være aktuelt tema for forvaltningsrevisjon om kommunen får flere flyktninger bosatt.

4 Vedlegg

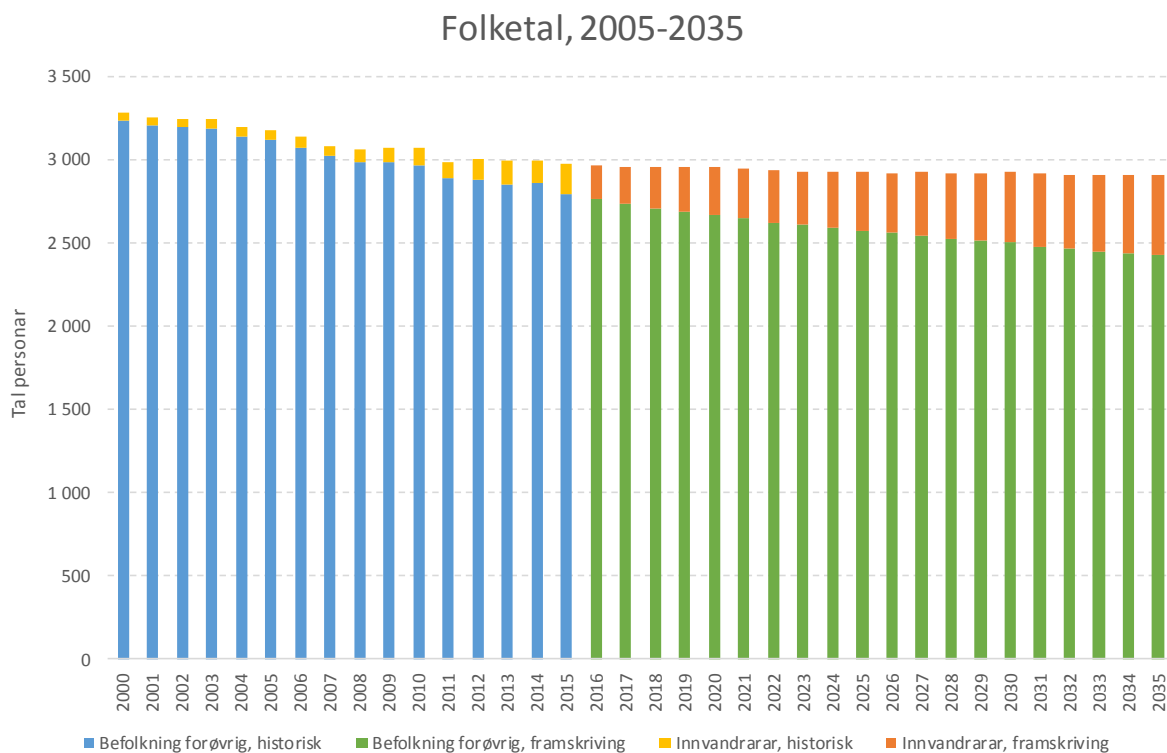
Vedlegg 1: Befolkning

Befolkningsutvikling

Faktisk antall innbyggere og innbyggere fordelt på aldersgrupper per 1.1.2015 og prognose for 2020, 2025, 2030 og 2040 basert på 2014-tall.

	Fakt. Tal	Framskriving pga 2014-tal			
1543 Neset	2015	2020	2025	2030	2040
0-5 år	158	186	185	180	165
6-12 år	204	214	216	230	216
13-15 år	136	87	91	97	99
16-19 år	151	152	123	118	133
20-44 år	835	797	800	786	728
45-66 år	929	908	840	777	719
67-79 år	370	406	467	479	491
80 år eller eldre	192	205	204	263	333
I alt	2975	2955	2926	2930	2884

Kilde: SSB/Møre og Romsdal fylkeskommune



Kjelde: [Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015](#)

Demografisk sårbarhet 2014

Demografisk sårbarhet			NORDREGIO (Nordic Centre for Spatial Development) laga i 2011 eit kart over demografiske sårbarheiter i Norden basert på 10 indikatorar. Desse indikatorane vart vurdert opp mot nordiske gjennomsnitt. Møre og Romsdal fylkeskommune har brukt same indikatorane, men vurdert opp mot snitt for Noreg i 2014. Møre og Romsdal kjem ut med sårbarheit på 7 av indikatorane. Den gjennomsnittlege skåren for kommunane i fylket er 7,6. Store delar av Møre og Romsdal kjem dårleg ut samanlikna med landet. Særleg gjeld det indikatorane knytt til kjønnsbalanse og kor stor del av befolkninga som er i aldersgruppene 25-54 samt 65 og eldre. På desse indikatorane har 33 av våre 36 kommunar verdiar som blir vurdert som sårbare. Forklaring: Verdi 0: Likt eller betre enn landet Verdi 1: Dårlegare enn landet Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune, Kommunestatistikk 2015 – Neset kommune
Indikator	Møre og Romsdal	Neset kommune	
Dødelegheitsrate	1	1	
Fødselsrate	1	1	
Netto tilflytting	0	1	
Del befolkning 0-14 år	0	1	
Del befolkning 15-24 år	0	0	
Del befolkning 25-54 år	1	1	
Del befolkning 55-64 år	1	1	
Del befolkning 65 år og eldre	1	1	
Kvinneoverskot	1	1	
Over 95 kvinner per 100 menn, 15-64 år	1	1	
Tal sårbarheiter	7	9	

Kjelde: [Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015](#)

Innvandrere etter et utvalg nasjonaliteter for perioden 2013 til 2015

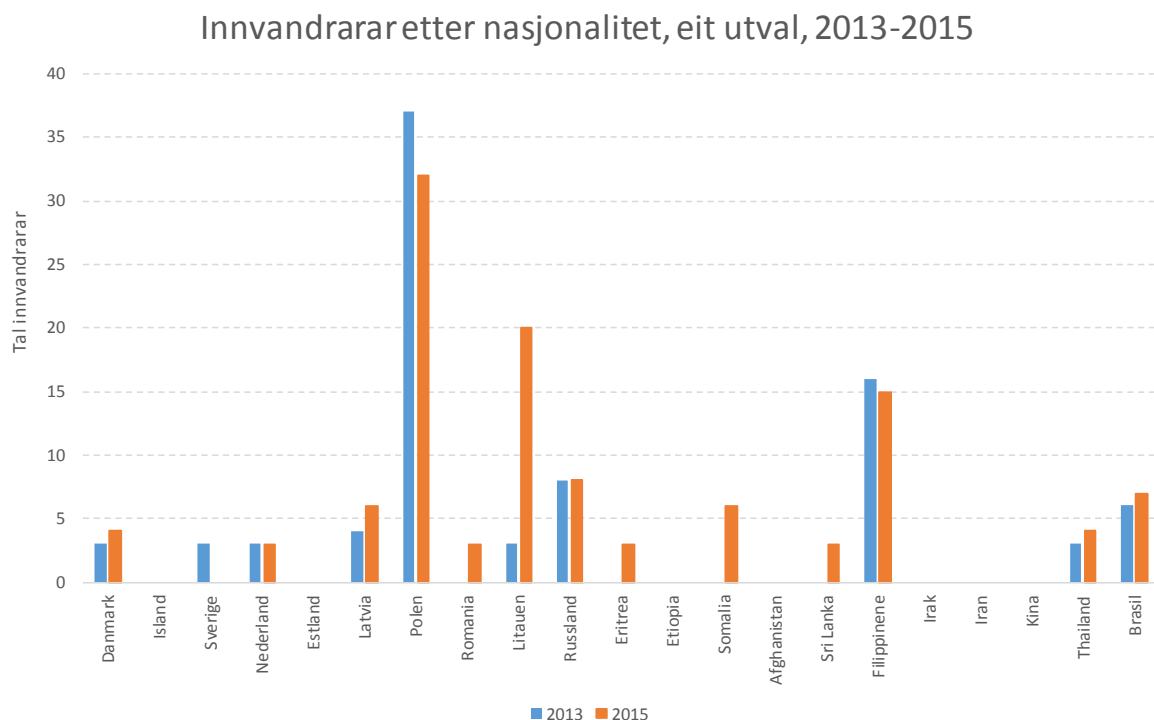


Diagram: **Folketall XX kommune**. Innvandraraketter nasjonalitet, eit utval, 2013-2015

Kjelde: [Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015](#) (basert på tall fra SSB)

Vedlegg 2: Nøkkeltall for Nesset kommune (KOSTRA)

KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Det finnes tall om for eksempel pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

For detaljert informasjon vises det til: SSB.no/ [KOSTRA](#) (reviderte tall per 15.6.2016)

Finansielle nøkkeltall bevilgningsregnskapet, kommunekonsern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Frie inntekter i kr per innbygger, konsern	50 520	53 846	55 697	57 702	56 356	56 285	49 776
Netto lånegjeld per innbygger, konsern	70 714	69 058	70 605	77 206	79 906	67 525	62 112
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter, konsern	4,7	2,8	1,9	1,4	0,7	5,0	6,7
Akkumulert regnskapsmessig merforbruk i % av brutto driftsinntekt, konsern	-	-	-	-	0,0	0,8	0,4

Tabell: Utvalgte nøkkeltall, kommuner – nivå 1 og 2. Nesset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Barnehager

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	80,9	87,1	83,0	87,6	82,8	90,2	91,0
Netto driftsutgifter pr innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	115 291	135 943	131 850	151 657	146 687	127 851	130 606
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager pr korrigert oppholdstid (kr)	64	64	68	73	73	59	59
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	21,4	26,2	29,4	33,3	36,5	34,5	36,4
Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning	-	-	-	3,7	5,8	7,7	7,5
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	63,2	63,6	75,0	100,0	90,0	88,9	92,6

Tabell: Nøkkeltall for barnehager. Nesset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Grunnskoleopplæring

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til grunnskole, pr innbygger 6-15 år	100 989	106 574	103 538	103 379	112 757	96 106	82 486
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	8,6	7,5	5,9	6,7	6,0	8,9	7,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, pr elev	98 966	104 243	105 514	99 053	112 829	99 061	88 320
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-10. årstrinn	11,5	11,7	12,3	11,8	10,5	11,6	13,5
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	39,5	41,5	40,3	41,8	40,6	-	40,7
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning	87,8	82,1	81,1	80,0	80,4	87,2	87,0
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	8,2	3,6	7,5	6,0	6,5	5,3	5,5
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	4,1	14,3	11,3	14,0	13,0	7,5	7,5

Tabell: Nøkkeltall for grunnskoleopplæring. Nesset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe2 og Landet uten Oslo i 2015.

Kommunehelse

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger i kroner, kommunehelset.	3 305	3 805	3 466	3 598	3 587	3 188	2 383
Netto driftsutg. forebygging, helsest., skolehelset. pr innb. 0-20 år	2 373	2 557	2 514	2 848	2 792	2 458	2 137
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	13,3	13,4	14,0	13,4	12,8	12,9	10,5
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	7,7	12,2	11,3	8,2	9,0	10,5	9,1

Tabell: Nøkkeltall for kommunehelse. Nesset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Pleie og omsorg

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe1	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 67 år +, pleie- og omsorgtj.	127 627	135 311	131 195	134 623	126 743	109 178	109 342
Andel beboere i bolig med heldøgns bemanning	53,6	57,7	48,1	20,7	22,2	45,2	52,2
Andel innbyggere 80 år + som er beboere på institusjon	23,0	22,3	23,4	25,0	22,2	13,7	13,2
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	87,8	84,5
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr kommunal plass	822 759	903 069	885 759	968 138	962 397	-	1 050 987
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning	78	84	83	84	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra videregående skole	45	48	48	47	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra høyskole/ universitet	32	35	35	37	-	-	-

Tabell: Nøkkeltall for pleie og omsorgstjenesten. Neset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Sosiale tjenester i NAV

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 20-66 år	422	1 442	1 634	1 980	2 480	2 527	3 243
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alder 20-66	2,9	3,0	3,2	2,9	3,0	-	4,2

Tabell: Nøkkeltall for sosiale tjenester i NAV. Neset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Barnevern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	3 536	3 525	3 970	4 090	3 504	9 458	8 331
Netto driftsutgifter pr barn i barnevernet	83 923	88 708	79 400	85 741	80 600	-	109 877
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	2,4	2,2	2,2	3,5	3,7	-	4,8
Barn med undersøkelse eller tiltak pr årsverk	11,8	12,0	12,0	11,2	10,0	-	16,2
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	83	58	93	100	64	76	82
Andel undersøkelser som fører til tiltak, prosent	-	-	-	60,0	63,6	-	42,8

Tabell: Nøkkeltall for barnevern. Neset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015. Neset kommune har felles barneverntjenesten med Sunndal og Tingvoll.

Tekniske tjenester

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist (kalenderdager)	10	14	14	20	33	-	39
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist (kalenderdager)	10	14	12	10	7	17	18
Brutto driftsutgifter pr km kommunal veg	72 245	73 906	70 926	66 145	70 255	78 064	125 104

Tabell: Nøkkeltall for tekniske tjenester. Neset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Bolig

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Dekningsgrad (antall boliger)	16	10	10	13	14	25	21
Kommunalt disponerte boliger pr 1000 innbyggere							

Tabell: Nøkkeltall for bolig. Neset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Kultur

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe2	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter for kultursektoren pr innbygger	1 750	1 977	1 714	1 924	1 803	2 064	1 991
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge pr innbygger 6-20 år	834	741	268	250	200	712	826

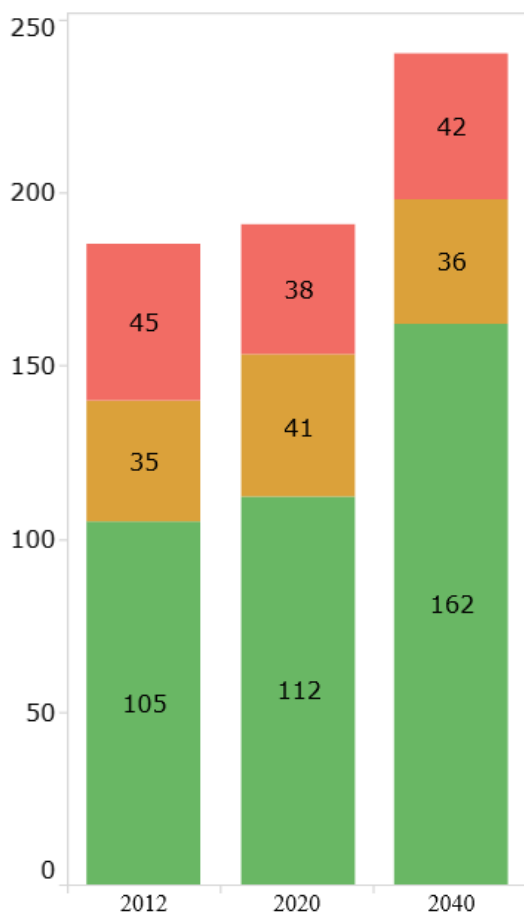
Tabell: Nøkkeltall for kultur. Neset kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 2 og Landet uten Oslo i 2015.

Vedlegg 3: Kompetanse – tjenestemottakere - framskrivning

Kommunedata viser historiske befolkningstall og befolkningsframskrivninger, informasjon om framtidig tjeneste- og arbeidskraftbehov, inntekter og informasjon om produktivitet og effektivitet i den enkelte kommune. Hensikten er å gjøre dataene mer tilgjengelig for at kommunene og andre kan få tilgang på informasjon som kan bidra til god styring og planlegging i egen kommune. [Kommunedata \(regjeringen.no\)](http://kommunedata.regjeringen.no)

Under vises tjenstedata fra KOSTRA 2012. I beregningene av tallet på tjenestemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012. Tabellen viser beregnet behov i Neset kommune for lærerårsverk i skolen, årsverk i barnehagene og årsverk i institusjon og hjemmetjenesten i 2020 og 2040.

Antall **årsverk** i 2012, 2020 og 2040. Tjenstedata fra KOSTRA 2012. Det er tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012.

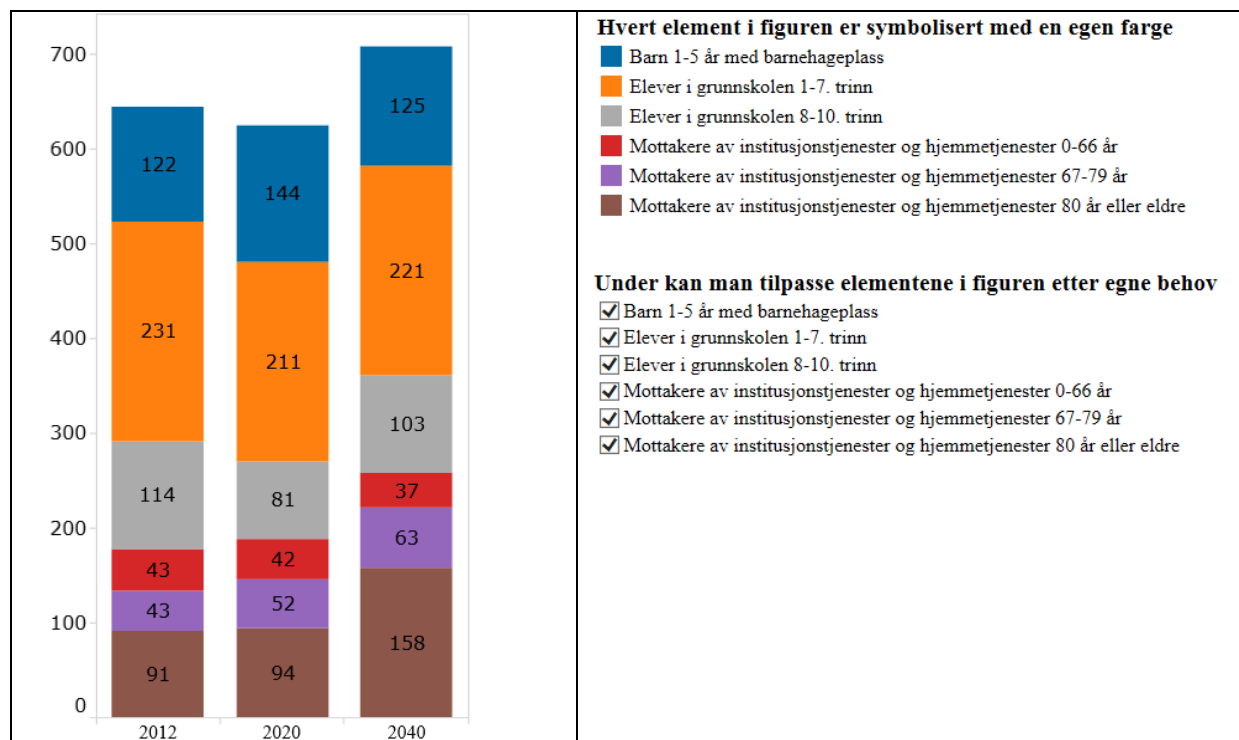


Hvert element i figuren er symbolisert med en egen farge

- Behov for lærerårsverk i grunnskolen
- Behov for årsverk i barnehagene
- Behov for årsverk institusjon og hjemmetjeneste

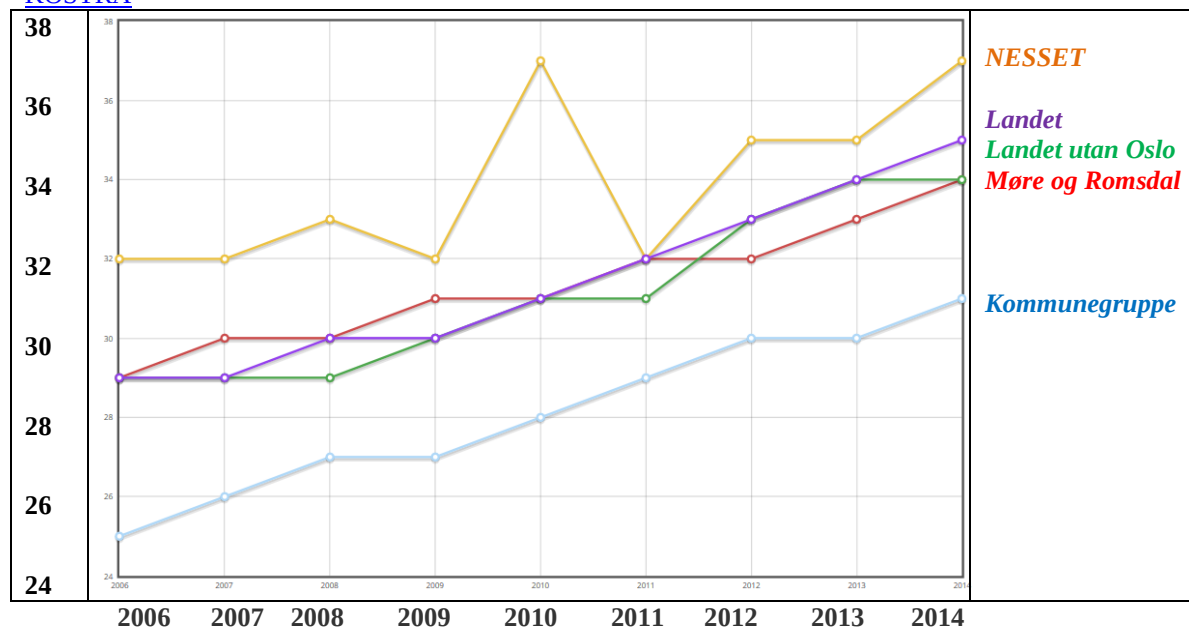
Antall **tjenestemottaker** i 2012, 2020 og 2040. Tjenestedata fra KOSTRA 2012. Det er tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012.

[Kommunedata \(regjeringen.no\)](http://kommunedata.regjeringen.no)

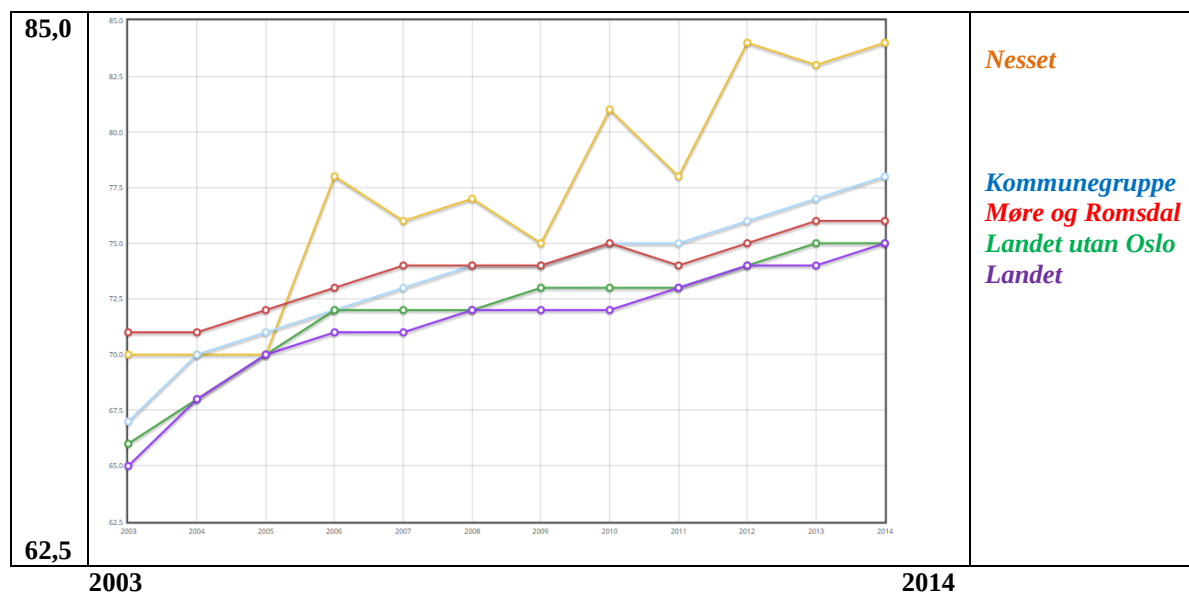


Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet

[KOSTRA](#)



Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning – pleie og omsorg - [KOSTRA](#)



Vedlegg 4: Barn og unge

Kommunebarometeret 2016 (grunnskole, barnehage og barnevern)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) - forklaring: [Kommunebarometer 2016](#) – tabeller. Endelige tall per 22. juni 2016.

Nesset kommune	Grunnskole		Barnehage		Barnevern	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	107	+12	344	-82	292	-197

Tabell: Nesset kommunes plassering for grunnskole, barnehager og barnevern på kommunebarometeret 2016.

Gjennomføring videregående skole

Møre og Romsdal fylkeskommune har de siste årene bestilt gjennomføringstall fra SSB som viser hvordan det går med det enkelte kull. Nedenfor viser oversikt over gjennomføringstall for 2009-kullet, fordelt på den enkelte kommune.

		Andel				
		Fullført med studie- eller yrkeskompetanse		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse		
Kommune	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis
Møre og Romsdal	3439	57,0	16,3	6,4	5,4	14,9
1502 Molde	326	61,7	16,0	8,3	3,4	10,7
1535 Vestnes	98	55,1	16,3	4,1	5,1	19,4
1539 Rauma	102	53,9	19,6	11,8	1,0	13,7
1543 Nesset	45	51,1	26,7	2,2	4,4	15,6
1547 Aukra	40	55,0	15,0	12,5	12,5	5,0
1548 Fræna	129	47,3	10,9	7,8	6,2	27,9
1551 Eide	61	57,4	18,0	4,9	6,6	13,1
1557 Gjemnes	46	58,7	19,6	4,3	4,3	13,0
1563 Sunndal	98	55,1	22,4	3,1	7,1	12,2

Tabell: Gjennomføring videregående skole Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune

Gjennomføring av videregående opplæring Fullført og bestått etter normert tid og fem år, etter kommune, 2008-kullet

	Fullført på normert tid	Brukt mer enn normert tid	Fullført og bestått etter 5 år
Nesset	55,1	16,3	71,4
Møre og Romsdal	59,5	14,0	73,5

Folkehelseprofil – et utvalg faktorer Nesset kommune

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jf. lov om folkehelsearbeid.

Faktorer	Virksomhet	Nesset kommune	Fylke	Norge
Lavinntekt 0-17 år		8,5	8,7	11
Barn av enslige forsørgere		11	14	15
Arbeidsledige 15-29 år		2,8	2,3	2,7
Ensomhet, Ungdata		16	17	18
Fornøyd med lokalmiljøet, Ungdata		60	71	70
Trives på skolen, 10 klasse		83	86	85
Alkohol – har vært beruset		14	12	14

Tabell: Folkehelseprofil – et utvalg faktorer for Nesset kommune. Tall i prosent.

Kilde: Folkehelseinstituttet, avdeling for helsestatistikk. For ytterligere informasjon: [Folkehelseprofil](#)

Vedlegg 5: Helse og omsorg

Kommunebarometeret 2016 (grunnskole, barnehage og barnevern)

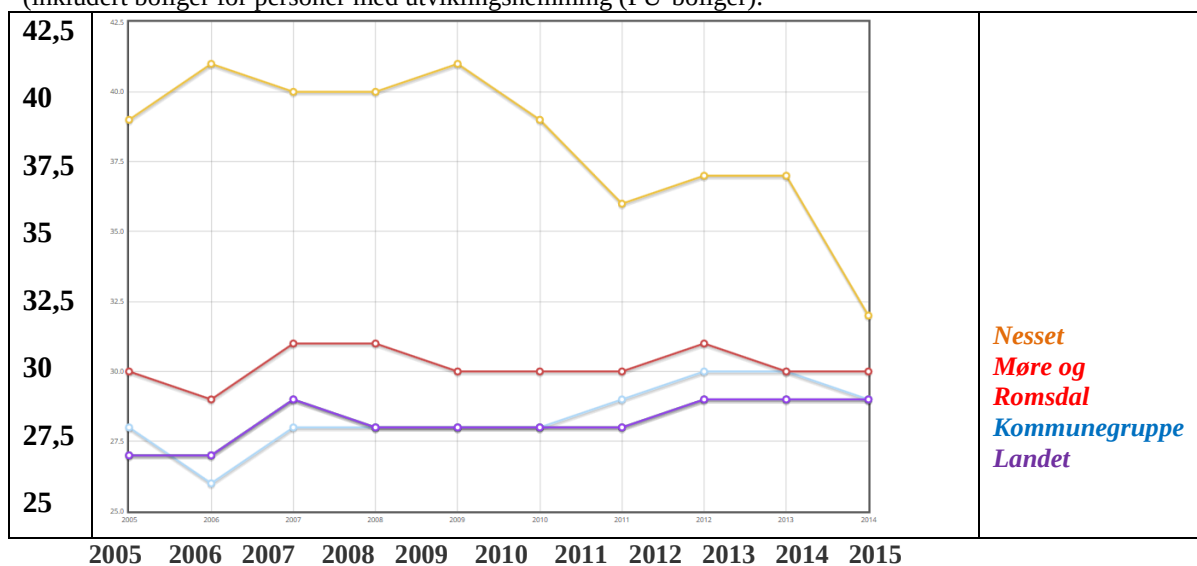
Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) - forklaring: [Kommunebarometer 2016](#) – tabeller. Endelige tall per 22. juni 2016.

Neset kommune	Eldreomsorg		Helse		Sosial	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	324	-27	156	-109	7	+24

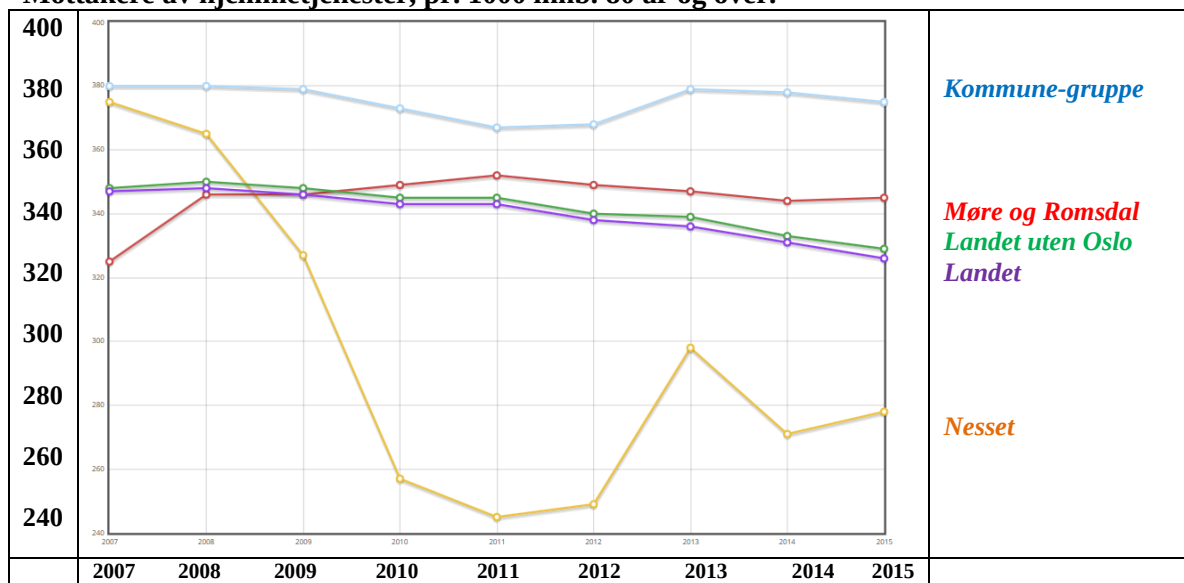
Tabell: Neset kommunes plassering for helse, omsorg og velferdstjenester på kommunebarometeret 2016.

Kilde: KS Kommunebarometeret 2016. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) – forklaring.) ([Kommunebarometer 2016](#) – tabeller)

Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkning 80+ (inkludert boliger for personer med utviklingshemming (PU-boliger).



Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over.



Vedlegg 6: Sykefravær

Kommunestatistikk sykefravær utarbeidet av KS for perioden 4. kvartal 2014 til 3. kvartal 2015.

Sykefravær	Samlet	Lege-meldt	Egen-meldt	Arbeidsgiver-perioden	Utenfor arbeidsgiver-perioden	Kvinner	Menn	Heltids-ansatte	Deltids-ansatte
Kommune									
Molde kommune	9,44	8,03	1,41	4	5,44	11,06	4,35	8,91	10,45
Vestnes kommune	12,2	11	1,2	4,06	8,14	13,52	5,79	11,24	13,36
Rauma kommune	10,02	9,15	0,86	3,34	6,67	10,88	6,67	10,95	8,8
Nesset kommune	10,39	9,32	1,07	4,33	6,06	11,88	2,16	7,57	12,2
Aukra kommune	8,92	7,4	1,52	4,91	4,01	10	4,94	9,2	8,63
Fræna kommune	10,04	9	1,04	4,02	6,02	10,83	6,47	9,66	10,56
Eide kommune	11,01	9,88	1,13	3,83	7,18	11,95	4,4	10,8	11,3
Gjemnes kommune	9,34	8,19	1,15	5,56	3,78	9,72	6,6	12	7,87
Sunndal kommune	8,64	7,3	1,34	6,8	1,84	9,77	3,65	7,81	9,82
Alle kommuner (landet)	9,93	8,6	1,33	4,27	5,66	11,03	6,06	9,53	10,59

Tabell: Sykefravær knyttet til type sykemelding i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Virksomhet	Under-visnings-personell	Turnus-personell	Annet Personell	Adm	Under-visning	Barne-hage	Helse pleie omsorg	Samferdsel teknikk	Annet
Kommune									
Molde kommune	7,2	12,17	8,45	7,21	7,07	11	11,34	7,3	4,27
Vestnes kommune	5,82	15,21	11,57	2,98	6,97	15,42	14,76	3,44	
Rauma kommune	11,62	11,09	8,84	6,21	10,27	7,3	11,79	6,4	
Nesset kommune	4,65	15,22	8,57	4,24	5,37	16,39	13,93		
Aukra kommune	8,03	10,29	8,51	8,14	7,18	12,95	9,79		
Fræna kommune	8,7	11,11	9,77	5,41	7,9	16,3	11,65	5,74	7,35
Eide kommune	10,38	11,25	11,11	9,42	8,54	15,4	12,11		
Gjemnes kommune	7,43	11,79	7,94		7,53	14,18	9,9		
Sunndal kommune	4,25	12,46	7,8	8,62	4,58	8,31	11,8	6,64	5,68
Alle kommuner (landet)	8,17	12,07	9,5	7,36	8,46	12,56	11,35	6,67	8,33

Tabell: Sykefravær knyttet til ulike virksomheter/ etater i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Sykefravær utvikling over tid ([KS kommunestatistikk](#))

Periode	4. kvartal 2012 - 3.kvartal 2013	2. kvartal 2013- 1.kvartal 2014	4. kvartal 2013 - 3.kvartal 2014	2. kvartal 2014- 1.kvartal 2015	4. kvartal 2014- 3.kvartal 2015
Kommune					
Molde kommune	9,26	9,07	9,60	9,74	9,44
Vestnes kommune	9,85	11,61	12,58	11,63	12,20
Rauma kommune	9,43	9,80	9,45	10,44	10,02
Nesset kommune	9,98	11,64	12,39	10,53	10,39
Aukra kommune	9,38	11,26	11,32	10,19	8,92
Fræna kommune	9,11	9,05	9,09	9,33	10,04
Eide kommune	9,27	9,61	9,40	8,98	11,01
Gjemnes kommune	8,28	7,81	9,67	8,55	9,34
Sunndal kommune	7,94	8,10	7,66	8,70	8,64

Tabell: Sykefravær knyttet til kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Vedlegg 7: «Utgiftsbehov», kommunenes frie inntekter, kommunebarometer

Utgiftsbehovet er et anslag på hvor mye det vil koste for kommunene samlet å gi velferds-tjenester til innbyggerne sine. Utgiftsbehov for hver enkelt kommune blir beregnet i utgiftsutjevningen ved hjelp av behovsindeksen. (Kilde: Kommunedata , KS's prognosemodell)

KS-konsult beskriver dette som «objektivt» utgiftsbehov:

- «Angir» innbyggernes forventede behov for tjenester
- Utgiftsutjevningen kompenserer for ulike kostnads- og etterspørselsforhold (demografi og sosioøkonomiske forhold) for at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud.
- Kommunens samlede utgiftsbehov måles/vurderes gjennom kostnadsindeksen i inntektssystemet
- Det er utarbeidet sektorvise delkostnadsnøkler for de store tjenestene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2016

NR.	Kommune	Hoved Kostnadsnøkkel	Delkostnads- nøkkel	Delkostnads- nøkkel	Delkostnads- nøkkel	Delkostnads- nøkkel
			Pleie og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Adm, landbruk og miljø
			Indeks	Indeks	Indeks	Indeks
1	2	3	4	5	6	7
1502	MOLDE	0,9502	0,9940	0,9467	0,9666	0,9164
1535	VESTNES	1,0149	1,1674	1,0397	0,6982	1,1203
1539	RAUMA	1,0952	1,3243	1,0235	0,9474	1,1230
1543	NESSET	1,1326	1,4365	1,0411	0,7088	1,4572
1547	AUKRA	1,1097	1,0549	1,2922	0,9522	1,3030
1548	FRÆNA	1,0495	1,0784	1,1305	0,9248	1,0699
1551	EIDE	1,1376	1,1471	1,2623	0,9352	1,3379
1557	GJEMNES	1,1858	1,3155	1,2852	0,7677	1,5571
1563	SUNNDAL	1,0717	1,3051	1,0209	0,7868	1,1003

	Kommune	Delkostnads- nøkkel	Delkostnads- nøkkel	Delkostnads- nøkkel	Bef. Andel
		Sosialtjeneste	Helse	Barnevern	per 1.7.2015
		Indeks	Indeks	Indeks	(promille)
1	2	8	9	10	11
1502	MOLDE	0,7102	0,9551	0,9139	5,1161
1535	VESTNES	0,6234	1,1084	1,0281	1,2866
1539	RAUMA	0,5731	1,1194	0,8356	1,4392
1543	NESSET	0,5307	1,2970	0,7775	0,5727
1547	AUKRA	0,5554	1,2660	0,9244	0,6696
1548	FRÆNA	0,7304	1,0995	1,0300	1,8792
1551	EIDE	0,6098	1,1852	1,1180	0,6683
1557	GJEMNES	0,5018	1,4078	0,7856	0,4954
1563	SUNNDAL	0,6828	1,1196	1,0371	1,3843

Kommunedata (regjeringen.no)

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 76 prosent (80 prosent når en inkluderer momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

Frie inntekter korrigert for variasjoner i utgiftsbehov for kommunane.

Tabellen viser inntekt per innbyggjar i prosent av landsgjennomsnittet. Tal frå 2015.

	<i>Korrigerte frie inntekter, eksklusivt eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>	<i>Korrigerte frie inntekter, inkludert eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>
Kommune	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>
1502 Molde	98	100
1535 Vestnes	94	93
1539 Rauma	98	100
1543 Nesset	99	104
1547 Aukra	98	189
1548 Fræna	96	102
1551 Eide	97	93
1557 Gjemnes	105	108
1563 Sunndal	99	118
Møre og Romsdal	99	100

Tabell: Elementene i avtalen om inntektssystemet som påvirkes av kommunesammenslåinger.

Kilde: Foreløpige beregninger av endringer i inntektssystemet. Regjeringen.no

Kommunebarometer 2016

Endelige tall for Kommunebarometeret per 22. juni 2016. Første kolonne viser endelig rangering. Den andre kolonnen viser rangeringen av kommunene hvis man ikke hadde vektet for inntektsnivået. Den siste kolonnen viser inntekter som prosentandel av landssnittet (100 = landssnittet)

Kommune	Rangering korrigert for inntekt	Endring fra sist år	Rangering uten hensyn til korrigert inntekt	Inntektsnivå – korrigert inntekt (100 = snitt)
Eide kommune	196	-12	292	92,2
Fræna kommune	274	+48	300	101,6
Molde kommune	202	-1	221	101,2
Aukra kommune	283	+16	31	186,5
Nesset kommune	269	-136	280	103,6
Sunndal kommune	173	-51	63	118,5
Vestnes kommune	366	+12	411	93,6
Gjemnes kommune	114	-17	101	106,4
Rauma kommune	188	+ 46	217	100,4

Av i alt 428.

Vedlegg 8: Nytt inntektssystem

1. Den første kolonnen etter kommunenavnet viser fordelingsvirkningen av forslaget til ny kostnadsnøkkel for kommunene. De er beregnet på kriteriedata og utgiftsbehov fra 2014.
2. Den andre kolonnen viser den isolerte effekten av det graderte basiskriteriet. Basistilskuddet vil med denne modellen utgjøre en mindre andel av rammetilskuddet til kommunene. Det resterende beløpet er fordelt på alle kommuner med et likt beløp per innbygger.
3. Den tredje kolonnen viser fordelingsvirkningene av forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene og småkommunetilskuddet. I forhold til i 2016 er disse tilskuddene redusert med i underkant av 80 millioner kroner, og dette beløpet tilbakeføres til innbyggertilskuddet med et likt beløp per innbygger (15 kroner).
4. Den fjerde kolonnen viser den totale virkningen av endringene i inntektssystemet, og er summen av de tre foregående kolonnene.
5. Den femte kolonnen viser den isolerte effekten av inntektsgarantiordningen. Denne ordningen skal skjerme kommunene mot en brå nedgang i rammetilskuddet. Den sikrer at nedgangen ikke skal være større enn 300 kroner per innbygger under den gjennomsnittlige veksten på landsbasis. Dette gjør at effekten av det nye inntektssystemet spres over flere år.
6. Den siste kolonnen viser førsteårvirkningen av det nye inntektssystemet, inkludert inntektsgarantiordningen og anslått vekst i frie inntekter neste år. Veksten i frie inntekter er anslått til 3,45 milliarder kroner, og den er fordelt med et likt beløp per innbygger (668 kroner). Med inntektsgarantiordningen og veksten i de frie inntektene neste år, får alle kommuner en vekst i inntektene neste år.

I kommuneproposisjonen er det oppgitt tall per innbygger. KS har regnet det om til tall per kommune, for å gjøre tabellen mer sammenlignbar med tidligere beregninger som er gjort.

1000-kroner

		Ny kostnadsnøkkel	Basis kriteriet	Regional-politisk tilskudd	Total virkning Nytt inntekts-system	Inntekts-garanti-ordningen	Første års virkning inklusiv vekst i frie inntekter
1502	Molde	4856	1029	396	6281	-1267	22644
1535	Vestnes	2254	-2086	248	416	-322	4575
1539	Rauma	-1526	-1385	320	-2591	0	2382
1543	Nesset	431	-164	45	312	-143	2157
1547	Aukra	-870	-2204	52	-3022	1816	1109
1548	Fræna	-3367	-1634	147	-4854	1448	3132
1551	Eide	478	-2854	52	-2324	1119	1108
1557	Gjemnes	-929	-1218	-1602	-3749	2851	826
1563	Sunndal	2418	-2848	537	107	-343	4543

Kommuner som velger å slå seg sammen, skjermes mot endringene i inntektssystemet. De beholder basistilskudd og regionalpolitiske tilskudd på dagens nivå i 15 år, pluss en nedtrapping i fem år, gjennom inndelingstilskuddet. Dette er ikke tatt med i tabellen.

Kilde: [KS](#)

Vi viser også til Prop. 123 S (2015–2016) [Kommuneproposisjonen 2017](#)